

≈ DIRIJAREA ADMINISTRATIVĂ ȘI METODOLOGICĂ A BIBLIOTECILOR PUBLICE: ATRIBUȚII ȘI DELIMITĂRI PROFESIONALE ≈

Ludmila CORGHENCI

șef de secție, Biblioteca Națională a Republicii Moldova

lcorghenci@bnrm.md

*„A fi împreună este un început.
A rămâne împreună este un progres.
A munci împreună este un succes”
(Proverb hindus)*

Eficiența și succesele activității bibliotecare, funcționalitatea relațiilor dintre bibliotecă, ca instituție de referință în comunitate, și membrii acesteia, în mare sunt influențate de dirijarea administrativă și metodologică (profesională), de conexiunile dintre organismele cu astfel de responsabilități și biblioteci. Ne referim la conexiunile profesionale și culturale, fundamentate pe încredere, sprijin reciproc și participare la viața comunitară.

Prezentul material este bazat pe experiența acumulată de către autor în procesul de evaluare a bibliotecilor publice teritoriale, analiza componentei documentare a bibliotecilor-centre biblioteconomice (regulamente de organizare și funcționare, fișe ale postului și altele), analiza rapoartelor anuale narrative, discuțiile întreținute în procesul de recepționare a acestora.

Dimensiuni de colaborare ale autorității publice locale cu centrele biblioteconomice

Ne vom referi inițial la prevederile alineatelor 1 și 2 ale articolului 17 din Legea cu privire la biblioteci [1, articolul 17]. Acestea sunt stabilite drept domenii proprii de activitate ale autorităților publice locale prin Legea privind descentralizarea administrativă (nr. 435 din 28 decembrie 2006), care a suferit unele schimbări în baza Legii privind modificarea unor acte legislative (nr. 310 din 30 noiembrie 2018). Deci, accentuăm: asigurarea accesului populației la serviciile de bibliotecă pe teritoriul ad-

ministrat este realizată în limita competențelor atribuite de Legea nr. 160 (2017) cu privire la biblioteci [2].

Conform prevederilor legislative, autoritatea publică locală (APL) asigură accesul membrilor comunității la servicii de bibliotecă prin:

- instituirea bibliotecilor publice teritoriale (la fel, și prin încetarea activității bibliotecii) se efectuează prin decizia autorității sau a fondatorului – [1, articolul 14, alineatul 1]; Dar evaluarea bibliotecii, ca proces obligatoriu, realizat o dată la 5 ani, nu ține de atribuția APL. Procedura de evaluare a bibliotecilor publice, precum și categoriile acestora sunt reglementate de către guvern, fiind responsabilitatea autorității publice centrale [1, articolul 13, alineatul 4];

- asigurarea bibliotecilor publice teritoriale cu spații, mijloace financiare necesare pentru întreținerea edificiilor și spațiilor, achiziționarea și conservarea resurselor informaționale, dezvoltarea serviciilor de bibliotecă, dotarea cu echipamente și tehnologii informaționale, asigurarea securității, salarizarea și formarea profesională continuă a personalului bibliotecii;

- aprobarea regulamentului de organizare și funcționare a bibliotecii publice teritoriale (documentul instituțional este elaborat în baza Regulamentului-cadru de organizare și funcționare a bibliotecilor publice);

- organizarea concursului de selectare a personalului de conducere a bibliotecii (în conformitate cu prevederile Regulamentului privind angajarea prin concurs a personalului din bibliotecile publice, precum și criteriile minime de selectare a personalului din biblioteci; în conformitate cu prevederile Regulamentului-cadru de organizare și funcționare a bibliotecilor publice (articolul 5, punctul 6), centrul biblioteconomic delegă reprezentanți în comisiile de concurs pentru angajarea personalului din bibliotecile din rețea);

- aprobarea statelor de personal ale bibliotecii publice teritoriale (numărul de unități de personal pentru fiecare categorie de biblioteci publice se stabilește conform actelor normative aprobate de către Ministerul Culturii);

- aprobarea strategiilor și planurilor de dezvoltare ale bibliotecii publice teritoriale și serviciilor de bibliotecă oferite de aceasta (elaborarea și prezentarea spre aprobare a strategiei de dezvoltare a bibliotecii, programelor de activitate este o responsabilitate managerială. Cine îndeplinește

aceste atribuții dacă biblioteca are un singur titular – bibliotecarul?);

- exercitarea altor atribuții în domeniul de activitate a bibliotecii și al serviciilor de bibliotecă conform prezentei legi, regulamentelor de implementare a prezentei legi, regulamentelor de activitate și conform altor acte normative în vigoare.

Atribuții specifice ale autorităților administrației publice de nivelul al doilea: conlucrări cu centrele biblioteconomice

Prevederile stipulate în alineatul al 3-lea, articolul 17 al Legii cu privire la biblioteci (nr. 160 din 20.07.2017) vor fi implementate cu succes doar prin colaborarea și inter-reaționarea profesională permanentă a responsabililor pentru activitatea bibliotecilor din cadrul autorităților administrației publice de nivelul al doilea cu centrele biblioteconomice teritoriale (biblioteci raionale, municipale, orășenești, din unități teritoriale autonome). Responsabilii pentru activitatea bibliotecilor din cadrul autorităților administrației publice de nivelul al doilea au obligația să-și îndeplinească atribuțiile de serviciu cu responsabilitate, competență, eficiență, promptitudine și corectitudine. De regulă, majoritatea dintre aceștia nu au studii în biblioteconomie și științe ale informării, fapt care complică îndeplinirea atribuțiilor specificate în documentul legislativ. Pentru a îndeplini exemplar sarcinile și atribuțiile de serviciu, responsabilii pentru activitatea bibliotecilor trebuie să aibă abilități profesionale substanțiale, dobândite, menținute și dezvoltate cu regularitate prin activități de educație formală, nonformală și informală, dar îndeosebi să dezvolte cu centrele biblioteconomice relații nu doar în context administrativ, ci bazate pe colegialitate, sprijin profesional, apartenență și loialitate instituției bibliotecare. Aceste recomandări sunt importante și pentru centrele biblioteconomice.

Domeniile/atribuțiile stipulate în Legea cu privire la biblioteci (nr. 160 din 20.07.2017), care solicită centrarea eforturilor comune ale administrației publice locale și ale centrelor biblioteconomice, sunt:

- realizarea politicii statului în domeniu și monitorizarea activității bibliotecilor în unitatea administrativ-teritorială respectivă;
- elaborarea și aprobarea strategiilor și planurilor de dezvoltare a serviciilor de bibliotecă din unitatea administrativ-teritorială respectivă (funcționalitatea și impactul acestor documente este determinat de implicarea bibliotecilor-centre biblioteconomice);

- colectarea datelor statistice de la bibliotecile publice teritoriale din unitatea administrativ-teritorială respectivă, sintetizarea și prezentarea acestora Ministerului Culturii în formatul solicitat de acesta (atribuția dată nu trebuie interpretată în mod simplist! Este vorba despre înțelegerea, cunoașterea, interpretarea, definirea oficializată și analiza comparată a indicatorilor statistici privind activitatea bibliotecilor, solicitată de formularul de statistică oficială; Menționăm și importanța transformării acestora în indicatori de performanță pentru a măsura calitatea și eficiența activității bibliotecare; Interpretarea și analiza comparată a indicatorilor statistici este prezentată în raportul anual narativ);

- prezentarea Ministerului Culturii a rapoartelor narative anuale cu privire la activitatea bibliotecilor publice teritoriale din unitatea administrativ-teritorială respectivă (experiența acumulată în procesul de recepționare a rapoartelor narative ne permite să conchidem privind efectul pozitiv al muncii în echipă, referindu-ne la reprezentanții administrației publice locale și ai centrelor biblioteconomice; *Or, este important ca raportul narativ să fie prezentat/susținut în cunoștință de cauză – de aceea recomandăm prezentarea atât a responsabilului pentru activitatea bibliotecilor din cadrul administrației publice locale, cât și al centrului biblioteconomic*; De reținut că, în acest proces, centrele biblioteconomice au atât sarcina de a raporta fondatorului privind activitatea bibliotecii, cât și de a contribui la prezentarea relevantă a rețelei de biblioteci pentru anul de referință; Cu părere de rău, pe parcursul ultimilor ani avem și exemple de ne-prezentare a rapoartelor narative anuale privind funcționarea bibliotecilor din rețea);

- organizarea și realizarea atestării personalului de specialitate din bibliotecile din cadrul unității administrativ-teritoriale respective, conform Regulamentului privind modul de conferire a categoriilor de calificare personalului de specialitate din biblioteci, aprobat de către Ministerul Culturii.

Reflectarea în regulamentul de organizare și funcționare instituțional a atribuțiilor specifice centrului biblioteconomic

Analiza regulamentelor de organizare și funcționare a bibliotecilor cu statut/rol de centru biblioteconomic scoate în evidență oglindirea parțială, incompletă, unilaterală a atribuțiilor specifice. Consecințele negative ale acestei situații pot fi urmărite în procesul de elaborare a raportului anual

narativ privind activitatea bibliotecilor din rețea, analiza, sinteza și valorificarea datelor statistice, realizarea studiilor privind necesitățile de dezvoltare profesională a bibliotecarilor din rețea, organizarea activităților de formare continuă a personalului de bibliotecă, evaluarea bibliotecilor etc.

Articolul 10, alineatul 6 al Legii cu privire la biblioteci stipulează: „Bibliotecile raionale și bibliotecile municipale au *statut* de centru biblioteconomic teritorial în raionul și, respectiv, municipiul corespunzător. În raioanele, în care nu există o bibliotecă raională, biblioteca orașenească din orașul de reședință al raionului exercită *rolul* de centru biblioteconomic teritorial” [1]. Utilizarea termenilor „statut” și „rolul” nu ar trebui, la părerea noastră, să limiteze atribuțiile unei biblioteci orașenești ca centru biblioteconomic teritorial, în comparație cu o bibliotecă raională sau municipală.

Reieșind din cele menționate, recomandăm de a oglindi în regulamentele de organizare și funcționare instituționale (ale centrelor biblioteconomice raionale, municipale, orașenești) atât funcțiile de bază ale centrelor biblioteconomice (articolul 19, Legea cu privire la biblioteci), cât și atribuțiile specifice stipulate în acest context funcțional – acestea din urmă fiind prezentate în articolul 15 al Regulamentului-cadru de organizare și funcționare a bibliotecilor publice.

La fel, recomandăm de a invoca în acest document instituțional Regulamentul privind activitatea metodologică în cadrul sistemului național de biblioteci, în care este identificată fiecare bibliotecă care are statut/rol de centru biblioteconomic.

Propunem următoarele formulări pentru regulamentele de organizare și funcționare instituționale:

- Regulamentul privind activitatea metodologică în cadrul sistemului național de biblioteci identifică biblioteca ... (denumirea concretă) ca centru biblioteconomic (național, teritorial sau departamental (articolul 20));

- În calitate de centru biblioteconomic, biblioteca... (denumirea concretă) are următoarele funcții de bază [1, articolul 19, alineatul 2]:

- a) asigură coordonarea metodologică a activității bibliotecilor publice;
- b) organizează formarea profesională continuă a personalului de specialitate;
- c) colectează și analizează datele statistice oferite de bibliotecile din rețea.

▪ Funcțiile de bază ale centrului biblioteconomic solicită bibliotecii ... (denumirea concretă) exercitarea următoarelor atribuții specifice [3, articolul 15]:

1) asigură coordonarea metodologică a activității bibliotecilor publice din rețeaua bibliotecii principale prin dezvoltarea unui sistem de management performant pentru formarea profesională continuă, monitorizarea și evaluarea progresului și performanțelor bibliotecilor;

2) organizează, desfășoară, găzduiește cu regularitate activități de formare profesională continuă a personalului de specialitate din biblioteca principală cu statut de centru biblioteconomic, precum și a celui din bibliotecile din rețeaua centrului biblioteconomic respectiv;

3) elaborează anual resurse informaționale privind dezvoltarea capacităților bibliotecarilor din rețea, așa precum curriculum-uri, ghiduri, recomandări;

4) colectează și analizează datele statistice cu privire la activitatea bibliotecilor din rețea;

5) participă la identificarea necesarului de formare a personalului de specialitate al bibliotecilor din rețea;

6) delegă reprezentanți în comisiile de concurs pentru angajarea personalului din bibliotecile din rețea;

7) desfășoară sau participă la realizarea de studii, cercetări, evaluări privind formarea personalului de specialitate al bibliotecii, precum și referitoare la alte tematici în domeniul biblioteconomiei și științei informării;

8) organizează activități de formare a personalului de specialitate prin cooperare cu alte entități specializate în domeniul formării, inclusiv prin cooperare internațională;

9) desfășoară activități de formare a formatorilor pentru instruirea personalului de specialitate din bibliotecile din rețea;

10) asimilează și promovează metode și mijloace moderne de activitate a bibliotecii;

11) oferă servicii de logistică bibliotecilor din rețea.

Dirijarea administrativă și metodologică a activității bibliotecilor sunt procese orientate pentru funcționarea eficientă a rețelei de biblioteci din teritoriul administrat și asigură coordonarea, interacțiunea cu factorii interni și externi, prestarea serviciilor de bibliotecă conform necesităților membrilor comunităților, poziționarea inteligentă a bibliotecilor în comu-

nități. Aceste procese trebuie fundamentate pe colaborare și interacțiune profesională a autorităților publice locale și centrelor biblioteconomice, respectarea și realizarea atribuțiilor prevăzute de cadrul legislativ, informarea reciprocă, utilizarea rațională a resurselor umane, profesionalismul acestora.

Referințe bibliografice:

1. LEGE cu privire la biblioteci: nr. 160 din 20 iulie 2017. [citat 02.04 2022]. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=120694&lang=ro
2. LEGE pentru modificarea unor act legislative: nr. 310 din 30 noiembrie 2018. [citat 07.04.2022]. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=110743&lang=ro
3. REGULAMENT-cadru de organizare și funcționare a bibliotecilor publice. Aprobate prin Ordinul nr. 186 din 26.02. 2019 al ministrului educației, culturii și cercetării. [citat 02.04.2022]. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=114175&lang=ro
4. REGULAMENT privind angajarea prin concurs a personalului din bibliotecile publice, precum și criteriile minime de selectare a personalului din biblioteci. Aprobate prin Ordinul nr. 748 din 10 iunie 2019 al ministrului educației, culturii și cercetării. [citat 03.04.2022]. Disponibil: <http://www.bnrm.md/files/accesDedicat/Regulament%20privind%20angajarea%20prin%20concurs%20a%20personalului%20din%20bibliotecile%20publice.pdf>